

च पूर्वरागमानप्रवासात्मकस्य तर्जा स्यात् । मानः कोपः स तु द्वेषा प्रणयेर्ष्याससुद्ववः द्वयोः प्रणयमानः स्यात् प्रमोदे सुमहत्त्वपि" सा०द० अधिकं मानशब्दे । एवैर-नियातने, "अभिमानधनस्य गत्वैः" किरा० । अभिमानेन निर्वृत्तः ठक् । आभिमानिक अभिमानसाध्ये त्रि० ।

अभिमानित त्रि० अभिमानोर्गर्वाजातोऽस्य इतच् । जात-गञ् १जाताभिमाने अभि+मन+णिच्-आधारे क्त । २अभिमानसाधने मैथुने सुरते न० ।

अभिमानिन् त्रि० अभि+मन-णिनि स्त्रियां ङीप् । १गर्व-युक्ते २प्रणयकोपादिद्युक्ते च सोत्यस्य मनोः ३पुत्रभेदे पु० । "तरङ्गभीरुर्वप्रश्च तरसासुप एव च अभिमानी प्रवीणश्च जिष्णुः संक्रन्दनस्तथा । तेजस्वीसबलश्चैव सौत्यस्यैते मनोः सुताः, ह०व० । ४सिध्याज्ञानयुक्ते त्रि० । "अभिमानिव्यप-देशस्तु विशेषानुगतित्थ्याम्" शा०सू० । "यतोभिमानि-व्यपदेश एषः । ऋदाद्यभिमानिन्योवागाद्यभिमानिन्यश्चेतना देवता वदनसंवदनादिषु चेतनोचितेषु व्यवहारेषु व्यप-दिश्यन्ते" शा०भा० ।

अभिमानुक त्रि० अभि+मन-बा० उकञ् । अभिमानशीले अभिमानश्च प्रागुक्तः बाधित् शक्ते च । "अनक्ता एवस्यु-रभिमानुकोरुद्रः पशुन्तुस्यात् यदङ्गात्" शत०ब्रा० । "अभिमन्तु बाधित् शक्तः स्यात्" भा० ।

अभिमाय त्रि० अभिगतोमायामविद्याम् अत्या०स० । इति कर्त्तव्यविभूते अज्ञानेनैव लोकानां कर्त्तव्याकर्त्त-व्येषु मोहः इति तद्गतत्वान्मूढत्वम् ।

अभिमि(मे)ह्य त्रि० अभि+मिह-बा० वेदे क्यप् लोके ख्यत् । यस्याभिसुखं मेहनं मलमूलत्यागः क्रियते तस्मिन् "यत् मेह्यन् भवति तत् कृष्णविषाणाया लोष्टं वा किञ्चि-द्वोपहन्तीयं ते यन्निया तनूरिति इयं वै पृथिवी देवय-जनी सा दीक्षितेन नाभिमिह्या" शत०ब्रा० ।

अभिसुख त्रि० अभिगतोसुखम् अत्या०स० । १सन्मुखतां गते "प्रसादाभिसुखो ब्रह्मा प्रत्युवाच दिवोकसः" कुमा० । "वानराभिसुखोऽगच्छन्ने रणविशारदः" रामा० । "निद्रा चिरेण नयनाभिसुखीवभव" । सुखशब्दस्य खाङ्गपरत्वे स्त्रियां वा ङीप् । अभिसुखीप्रतिभा अखाङ्गपरत्वे टावेव अभिसुखा शाला । अभिगतं सुखं यस्य । तत्-त्कर्म करणाय २प्रेरितसुखे उद्यते । "प्रातः प्रयाणाभिसुखा य तस्मै" "पुरः प्रवेशाभिसुखो बभव" इति च रघुः । "युयोज पाकाभिसुखैः भर्तुर्विज्ञापनाफलैः" कु० । सुख-

मभिलक्षोक्तय अव्य० । ३अभिसुखे अव्य० । "कर्त्तुं ददा-त्यभिसुखं सयि भाषमाणे" अमरुशतकम् ।

अभिसुखीकरण न० न अभिसुखः अभिसुखः क्रियते अनेन अभिसुख+चि-ङ-करणे ल्युट् । व्याकरणयोक्ते सम्बो-धने । कते हि सम्बोधनपदाद्युच्चारणे श्रोता अभिसुखो भवति इति तस्य तथात्वम् । "सिद्धस्याभिसुखीभावमात् सम्बोधनं विदुः । प्राप्ताभिसुख्यः पुरुषः क्रियासु विनि-युज्यते" इति ह्युक्तदिशा अभिसुखीक्रियाप्रवर्त्तनाविषय-बोधनस्यैव सम्बोधनपदार्थत्वात् प्रवर्त्तयितव्यस्य तत्राभि-सुखीभावस्यावश्यकत्वाच्च तथात्वम् ।

अभिसुखीभाव पु० अनभिसुखस्य अभिसुखतया भावः । १आ-भिसुखे २कार्यानुकूलतायाम् ३तत्तत्क्रियोद्यमे च । अभिसुख्य त्रि० अभि+मृश-मृष-वा क्त । १सृष्टे २धर्षिते ३मिलिते ४संसृष्टे च । मृज-क्त । कतमार्जने त्रि० । अभिसुखेयक त्रि० अभि+मिथ-ण्वल् । सर्वप्राप्तिसाधने वाक्य-भेदे । स्त्रियां तु टापि अत इत्त्वम् । "सर्वाभिर्वा एषा वाचः यदभिमेथिका सञ्जे कामाः अश्वमेधे सर्वया वाचा सर्वान् कामानाप्रवाम" शत०ब्रा० ।

अभिस्नात त्रि० अभि+स्ना-तन् । सर्वतोस्नाने । न०त० । अनभिस्नातः तस्यापत्यम् । शिवा०अण् । आनभिस्नातः अनभिस्नात इत्यपि नमध्यपाठः ।

अभियाचन न० अभि+याच+ल्युट् । अभिसुखप्रार्थने । अभियाति पु० अभिसुखं युद्धार्थं याति या-क्तिच् । १रिपौ भावे क्तिन् । २युद्धार्थमभिगमने स्त्री । [इनि । शतौ । अभियातिन् पु० अभियातमनेन अभि+या-भावे क्त इटा० । अभियात् पु० अभिसुखं याति युद्धार्थम् अभि+या-टच् । १शतौ, २अभिसुखगन्तुमात्रे त्रि० । स्त्रियां ङीप् ।

अभियायिन् त्रि० अभिसुखं याति या-णिनि । अभिसुख-गन्तरि । "रामाभियायिनां तेषां तदेवाभूदसङ्गलम्" रघुः । अभियुक्त त्रि० अभि+युज-क्त । १परेः रुद्धे, २आसक्ते व्य-हारविषये ३प्रतिवादिनि च । "अभियुक्तोऽभियोगस्य यदि कुर्यादपङ्गवम्" नार० । "अभियुक्तन्तु नान्येन नोक्तं विप्रकृतं नयोदति" या० । ४पराक्रान्ते "नागाभियुक्त इव युक्तमहो महेभः" साधः । ५आप्ते वृद्धतमे ।

अभियुग्व(ज्)न् त्रि० अभि+युज-ङ्निप् वेदे ष्ट० कृत्वम् । अभियोक्तरि "स रथेन रथीतमोऽस्माक्रेनाभियुग्वना" ऋ० ६, ४५ १५ लोके तु अभियुञ्वा । स्त्रियां ङीप् वनोरश्च । अभियुज् त्रि० अभिसुखं युनक्ति अभि+युज-क्तिप् । अभि-